Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

Dnro K2026-31
4.9.2026

Lausuntopyyntönne: HE 127/2026 vp, 18.8.2026; asiantuntijakuuleminen 9.8.2026
HE 127/2026 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI RIKOSLAIN 25 LUVUN MUUTTAMISESTA JA ERÄIKSI MUIKSI LAEIKSI

Suomen Asianajajat kiittää kiittää mahdollisuudesta tulla asiassa eduskunnan lakivaliokunnassa kuultavaksi.

Yhtenä Suomen Asianajajien sääntömääräisenä tehtävänä on seurata oikeuskehitystä maassa ja lausuntoja antamalla sekä aloitteita tekemällä tarjota kokemuksensa yhteiskunnan käytettäväksi. Suomen Asianajajien oikeuspoliittisen työn lähtökohta on oikeusvaltion turvaaminen. Lausunnoissaan Suomen Asianajajat pyrkii painottamaan oikeusvaltioperiaatteen toteutumiseen, oikeusturvaan sekä oikeuden saavutettavuuteen, perus- ja ihmisoikeuksien sekä asianajajakunnan itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaamiseen liittyviä näkökulmia.

Pyydettynä lausuntona Suomen Asianajajat esittää seuraavaa.

Suomen Asianajajat kannattaa lähtökohtaisesti hallituksen esityksen ehdotuksia, jotka parantavat ihmiskaupparikosten uhrien asemaa ja joissa on esitetty riittäviä muutoksia lainsäädäntöön ihmiskauppadirektiivien muutosdirektiivin perusteella. Suomen Asianajajat suhtautuu edelleen varauksellisesti pakkokeinojen ja salaisten pakkokeinojen sekä poliisilain salaisten tiedonhankintakeinojen käytön laajentamiseen poliisille sekä Rajavalvontalaitokselle annettuihin lisävaltuuksiin ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö -rikoksen tutkinnan yhteydessä.

Suomen Asianajajat kiinnittää huomiota siihen, että Ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö on rikos, jossa rangaistusasteikko on sakosta kahteen vuoteen vankeutta. Kuten hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, teosta voidaan epäillä esimerkiksi ravintolan asiakasta, joten ehdotettujen pakkokeinojen käytön laajentaminen edellä mainitun, vielä suhteellisen lievästi rangaistavan rikoksen johdosta on omiaan vaarantamaan laajan ihmisjoukon perusoikeuksia viestinnän ja yksityisyyden suojaan. Teon rangaistavuus edellyttää tahallisuutta eli tietoa siitä, että henkilö käyttää ihmiskaupan tai törkeän ihmiskaupan kohteena olevan henkilön palvelua ja tahallisuutta on arvioitava objektiivisesti. Vaarana on kuitenkin se, että tutkinnan aloittamiskynnys asettuu liian matalalle ja liian pitkälle meneviä pakko-, tutkinta- tai jopa rikoksen torjuntakeinoja kohdistettaisiin tarpeettoman laajaan ihmisjoukkoon ehdotettujen pakkokeino- ym. säännösten perusteella. Suomen Asianajajat viittaa jo lausuntopalautteessa kiinnitettyyn huoleen pakkokeinojen käytön laajentamisesta. Todettakoon vielä, että ihmiskaupparikosten tunnusmerkistö on lähtökohtaisesti kansalaiselle vaikeaselkoinen ja vaikeasti hahmotettava, joten käytännön soveltamisessa tulee joka tapauksessa haasteita teonkuvauksessa vaaditun tietoisuuden eli tahallisuuden toteennäyttämisessä.

Suomen Asianajajat pitää tarpeellisena oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 pykälän ehdotettua muutosta siitä, että esitutkinnassa tallennettua asianomistajan kuulustelua voidaan käyttää edellytysten täyttyessä todisteena myös törkeän ihmiskaupan, ihmiskaupan tai ihmiskaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä koskevissa oikeudenkäynneissä, jos syytetylle on varattu asianmukainen mahdollisuus esittää kuulusteltavalle kysymyksiä. Toisin kuin ihmiskauppa- tai törkeässä ihmiskaupparikoksissa, ei ihmiskaupan hyväksikäytön kohteena olevan henkilön hyväksikäyttöä koskevan rikoksen esitutkinnassa vastaajalla ole oikeutta käyttää puolustajaa teon rangaistusasteikon lievyydestä johtuen, joten Suomen Asianajajat nostaa esiin myös huolen siitä, toteutuuko riittävä vastakuulustelumahdollisuus käytännössä.

Helsingissä 4. päivänä syyskuuta 2026

SUOMEN ASIANAJAJAT

Niko Jakobsson
Pääsihteeri

LAATI

Asianajaja Tiina Haapa-aho, Helsinki

Suomen Asianajajien lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 150 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu rikosoikeuden asiantuntijaryhmässä.